

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТНОПЕДАГОГІКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Етнопедagogіка
Викладач (і)	Лисенко Неллі Василівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	0661735544
E-mail викладача	nelly.lysenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Етнопедagogіка» є теоретичні та практичні засади народної педагогіки як складової сучасної педагогічної науки, закономірності, принципи, зміст і засоби виховання та навчання, що сформувалися в етнокультурному середовищі, а також педагогічний потенціал народознавства (народного дитинознавства, народної деонтології, звичаєво-обрядових традицій тощо) у професійній підготовці майбутніх педагогів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Етнопедagogіка” - розкрити закономірності розвитку етнопедagogіки, основні поняття української етнопедagogіки, проаналізувати історію її походження та становлення, особливості процесу формування і розвитку дисципліни в незалежній Україні; підкреслити вплив курсу на наукову та професійну підготовку студентів відповідно до державних стандартів вищої освіти, потреб суспільства; формування на цій основі підходів до удосконалення змісту формування психолого-педагогічної готовності випускників до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Основними цілями вивчення дисципліни “Етнопедagogіка”:

- проаналізувати закономірності розвитку етнопедagogіки як актуальної педагогічної дисципліни;
- розкрити вплив етнопедagogіки на подальший розвиток наукової педагогічної теорії і практики, що є надійним орієнтиром у створенні виховної системи, адекватної потребам українського державотворення та формування високоосвічених, духовно багатих і морально стійких особистостей, гідних громадян демократичної європейської держави;
- спрогнозувати перспективи розвитку етнопедagogіки в демократичному суспільстві, як педагогіки національного розвитку, піднесення, відродження та етнічного самовиховання;
- навчити студентів вивчати і усвідомлювати народний виховний досвід для підвищення рівня духовності майбутніх педагогів, відродження народних традицій як чинника загальної системи виховання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12/4	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18/6	
самостійна робота		60/80	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
4	012 Дошкільна освіта	2	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Етнопедагогіка в системі педагогічних наук. Історія розвитку етнопедагогіки.	2	2	12
Тема 2. Педагогічна культура і духовний прогрес суспільства. Генеза виховного ідеалу української етнопедагогіки.	2	4	12
Тема 3. Традиції і звичаї - основа виховної системи етносу.	2	2	6
Тема 4. Етнопедагогічна сутність визначальних чинників формування моральних засад особистості.	2	4	12
Тема 5. Характеристика засобів народного виховання. Форми і методи виховання дітей засобами етнопедагогіки.	2	4	12
Тема 6. Активізація етнопедагогічного досвіду в умовах сучасного українського дошкільця.	2	2	6

ЗАГ.:	12	18	60
-------	----	----	----

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://surl.li/sehlg1 Вид контролю: залік. Підсумкова оцінка: за роботу на практичних заняттях – 90 балів; С/р – 10 балів. Разом – 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань, в т.ч. завдань самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування, створення власного контенту за допомогою застосунків.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, Форма здачі – за поточними оцінками.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: проводяться в системі дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua>. Оцінюються за 100-бальною шкалою..

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://surl.li/ysmxa>

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.li/yqibbb>).

Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://surl.li/sehgl>).

Неформальна освіта: згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.li/fkxdkf>) зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках НД освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Березюк О. Методичні засади формування етнокультурної компетентності особистості [Електронний ресурс]. Освітологічний дискурс. 2015. № 3. С. 13-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_3_4
3. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
4. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років / автор. колектив; наук. керівник В. Огнев'юк. К., 2016. 304 с.
5. Дроботій О., Кривоніс М. Патріотичне виховання в ДНЗ. К.: Ранок, 2017. 192 с.
6. Каплуновська О., Кичата І., Палець Ю. «Україна – моя Батьківщина». Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / за наук. ред. О. Д. Рейпольської. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 72 с.
7. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Х. : Віват, 2015. 256 с.
8. Лисенко Н., Кирста Н., Лазарович Н. Педагогіка українського дошкілля. 3 частина. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово». 2021. 373 с.
9. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля. 2 частина. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово». 2021. 356 с.
10. Лисенко Н.В., Лисенко О.М. Проектування етноскладової дидактико-розвивального простору сучасних закладів дошкільної освіти. Contemporary Trends of Improving Quality of Pedagogical Activity in the Context of Educational Modernization Progress. Monograph. Katowice, 2022. С.9-13.
11. Маєвська Л.М. Етнопедагогіка. К.: “ Слово”. 2019. 288с.
12. Марчій-Дмитраш Т.М, Кирста Н.Р., Матішак М.В. Psychological and pedagogical basics of forming the communicative culture of future educators of ipe: an interdisciplinary approach. Гірська школа Українських Карпат. Випуск 26 (2022). С.80-85. DOI <https://doi.org/10.15330/msuc.2022.26.80-85>
13. Марчій-Дмитраш Т., Тринюк В. Сучасні підходи до використання українських народних традицій у патріотичному вихованні дітей дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 6 (11). 510 с. С. 264-277. <http://194.44.152.155:8080/handle/123456789/13023>
14. Мафтин Л.В. Етнопедагогічні основи дидактичного процесу сучасної початкової

- школи. Актуальні проблеми педагогіки початкової школи в контексті освітньої реформи: зб. наукових праць/ укл. Поясик О.І., Слипаник О.В., Ковальчук М.П. Івано-Франківськ.: НАІП, 2021. С.195-198.
15. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка. Львів.: В-во ЛНУ ім. І. Франка. 2018. 62с.
16. Народознавство. Творча майстерня народних митців / уклад. Л. Яковенко. Х. : Видавництво «Ранок», 2016. 16 арк. у папці.
17. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук] / за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
18. Поворознюк С. Українська іграшка як етнокультурний засіб виховання дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб. Освітній дискурс: збірник наукових праць. Київ : «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 9 (11-12): педагогічні науки. С. 103-111. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/23316>
19. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». Режим доступу: programa-vpevnenii-start-2017.pdf
20. Marchii-Dmytrash T., Boryn G. Professional training of future educators for the usage of ethnological-aesthetic means in work with children of senior preschool age. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Pedagogy*, 9(1) (2022), 123-130. doi: 10.15330/jpnu.9.1.123-130. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/6176>
21. Marchii-Dmytrash T. Organizing of educational space of institutions of preschool education: subject and ethnological environment. *Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. str. 624. S. 102-127.* <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/monography-20.pdf>
22. Matishak M.V., Marchii-Dmytrash T. M. Psychological and pedagogical conditions of future educators' training for the national-patriotic education of preschool age children. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки»)*. 2022. № 7(7). 270 с. С. 98-112. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/13026>

Викладач:

доктор пед. наук,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти

Неллі ЛИСЕНКО